

LANDSKAPSSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING

till Landstinget med förslag till

- 1) landskapslag om föreläggande av ordningsbot vid vissa trafikförseelser,
- 2) landskapslag angående ändring av 79 § vägtrafiklagen för landskapet Åland, samt
- 3) landskapslag angående ändring av 27 § landskapslagen om körkort.

Om bötesstraffet

I landskapet utdöms böter som dagsböter, minst en och högst 120. Bötesstraffet bestäms antingen i ett domstolsförfarande eller i ett strafforderförfarande. Vid strafforderförfarande, som är det vanligaste, uppgör polisman direkt på platsen ett så kallat straffanspråk med det yrkade bötesstraffet samt eventuella förverkandepåföljder och delger den bötfällda meddelande om detta. Polismyndigheten sänder sedan handlingarna till allmänna åklagaren. Åklagaren granskar handlingarna och beslutar om ärendet skall föras till strafforderdomaren för handläggning. Överförs ärendet till strafforderdomaren kan han sedan antingen fastställa det yrkade straffet, utdöma ett mindre straff än det yrkade, begära ytterligare utredning i ärendet eller återställa ärendet till åklagaren utan fastställelse. Om den som mottagit straffanspråket inte godkänner detta kan han inom en vecka anmäla det för handläggning vid häradsrätten, som då har att behandla ärendet i normal rättegångsordning.

Systemet med dagsböter är uppbyggt så att penningbeloppet skall stå i relation till den bötfälldes betalningsförmåga. Därför måste myndigheterna innan beloppet fastställs i varje enskilt fall utreda den bötfälldes ekonomiska ställning.

Förfarandet vid bötesstraff innehåller, som framgått av det tidigare sagda många delmoment. Det kan därför ifrågasättas om straffprocessen vid enklare förseelser fyller de allmänna kraven på snabbhet och effektivitet som bör ställas. Vid flertalet ringa förseelser är straffet dessutom tämligen strängt, varför det även kan ifrågasättas om kraven på en rättvis straffskala är uppfyllda.

Allmänt om ordningsbot

I riket infördes i september 1983 en ny straffart, ordningsboten. Ordningsboten är ett allmänt straff jämställt med fängelse och böter. Förfarandet vid föreläggande av ordningsbot regleras i en särskild ordningsbotslag (FFS 66/83).

Enligt 1 § ordningsbotslagen kan ordningsbot föreläggas för en förseelse som hör

under allmänt åtal och för vilken det strängaste straffet är böter eller fängelse i högst sex månader. Enligt lagens 2 § får ordningsbot inte föreläggas om strafforder framställts, om förseelsen anmälts till allmänna åklagaren för väckande av åtal, om den som begått förseelsen "visat likgiltighet för förbud eller påbud i lag" eller om allmän fördel kräver att förseelsen handläggs på annat sätt.

Ett centralt syfte med ordningsboten bör vara att åstadkomma enkelhet i fråga om föreläggandet och snabbhet i fråga om verkställigheten. I riket har genom förordning ordningsboten fastställts till vissa markbelopp. Sedan det konstaterats att förseelsen kan straffas med ordningsbot är det därför inte nödvändigt att företa straffmätning eller att utreda den bötfälldes ekonomiska ställning. Även i övrigt har förenklingar skett jämfört med bötesstraffet. Polisman förelägger ordningsbot direkt på platsen där förseelsen begåtts eller där den som begått förseelsen gripits. Boten skall sedan betalas inom två veckor. Godkänner den bötfällda inte föreläggandet kan han anmäla ärendet till underrätt, som då har att behandla ärendet i normal rättegångsordning. Underrätts utslag i ordningsbotsärende är slutligt. Chefen för polisdistriktet övervakar föreläggandet av ordningsbot. Han skall undanröja föreläggandet och anmäla saken till allmänna åklagaren om han finner att ordningsboten inte utgör tillräcklig påföljd för den aktuella förseelsen. Chefen för polisdistriktet skall likaså undanröja ordningsbot som förelagts felaktigt eller utan grund.

Lagstiftningsbehörigheten

Enligt 11 § 2 mom. 13 punkten självstyrelselagen för Åland tillkommer lagstiftningsbehörigheten vad gäller den allmänna strafflagen riket. Enligt 13 § 1 mom. 11 punkten är landskapet behörigt att lagstifta om "bötesstraff och utsättande av vite och annat äventyr inom rättsområden, hänförda till landstingets lagstiftningsbehörighet". Således gäller den allmänna rikslagen om ordningsbot, ordningsbotslagen, även i landskapet. Enligt 13 § 1 mom. 17 punkten underliggert trafiklagstiftningen landstingets behörighet. Att i landskapslagstiftningen inta bestämmelser om vid vilka trafikförseelser ordningsbot kan föreläggas bör därför anses vara i enlighet med självstyrelselagen.

Detaljmotivering

Landskapslagen om föreläggande av ordningsbot
vid vissa trafikförseelser.

1 §. Vid vissa i lagen särskilt angivna trafikförseelser kan som påföljd användas ordningsbot. Samtliga i lagen uppräknade förseelser är straffbelagda enligt bestämmelserna i 8 kap. vägtrafiklagen för landskapet Åland (27/83). I förslagets 1-5 och 7-8 §§

ingår bestämmelser som hänför sig till vägtrafiklagen. Bestämmelserna i 6 § och 9-11 §§ är hänförliga till landskapslagen om fordon i landskapet Åland (25/58). Brott mot bestämmelserna i den lagen straffas även de enligt bestämmelserna i 8 kap. vägtrafiklagen.

2 §. Enligt 1 § 3 mom. ordningsbotslagen får beloppet av ordningsboten vara högst fyrahundra mark. Landskapsstyrelsen har för närvarande inte funnit anledning föreslå andra belopp för den åländska ordningsboten vid vägtrafik än de som förekommer i riket.

3 §. Genom bestämmelserna i paragrafen skulle möjlighet ges att förelägga gående ordningsbot om trettio mark. Gående är enligt 2 § 10 punkten vägtrafiklagen vägtrafikanter och är sålunda skyldiga att följa trafikreglerna och även i övrigt att iaktta omsorg och aktsamhet i trafiken.

4 §. Enligt 75 § vägtrafiklagen skall den som framför motorlöst fordon under påverkan av alkohol eller andra rusmedel och därigenom äventyrar annans säkerhet dömas för trafikfylleri vid framförande av motorlöst fordon. Trafikfylleri bedöms som ett så allvarligt brott att ordningsbot inte lämpar sig som påföljd. Övriga regelbrott begångna av cyklande hör dock till den kategori där ordningsboten kunde användas.

5 §. Enligt 69 § vägtrafiklagen är förare av motordrivet fordon skyldig att på anmaning uppvisa körkort, fordonets registerutdrag och "annan handling som han enligt särskilda bestämmelser är skyldig att medföra". För brott mot denna bestämmelse skulle ordningsbot om 50 mark kunna föreläggas.

6 §. Bestämmelser med krav på fordons konstruktion återfinns i landskapslagen om fordon i landskapet Åland. Brott mot dessa bestämmelser straffas enligt 8 kap. vägtrafiklagen.

7 §. Bestämmelserna om skyldighet att använda bilbälte infördes i trafiklagstiftningen mot bakgrund av den forskning som bedrivits och som entydigt visar på minskad skadefrekvens vid bältesanvändning. En möjlighet att snabbt kunna beivra brott mot bestämmelserna skulle via straffets allmänpreventiva verkningar kunna leda till en bättre laglydnad i denna del.

Samma motiv kan anföras även beträffande bestämmelserna i det föreslagna 2 mom.

8 §. För förseelser begångna av förare av motordrivet fordon skulle ordningsbot kunna föreläggas till maximalt belopp. Bestämmelserna om vid vilka handlingar ordningsbot inte skulle kunna föreläggas är uppgjorda enligt de grunder som följer av ordningsbotslagen, vilket innebär att ett regelbrott där föraren visat likgiltighet för förbud eller påbud, där fara eller olägenhet uppstått eller kunnat uppstå eller där allmän fördel kräver annat skulle straffas enbart med fängelse eller böter.

Landskapslagen angående ändring av 79 § vägtrafiklagen för landskapet Åland.

79 § 2 mom. Enligt 79 § vägtrafiklagen skall för trafikförseelse utdömas böter. Som ett nytt 2 mom. föreslås intaget en bestämmelse som gör det möjligt att i vissa fall i stället för böter förelägga ordningsbot enligt landskapslagen om föreläggande av ordningsbot vid vissa trafikförseelser.

Landskapslagen angående ändring av 27 § landskapslagen om körkort.

27 § 4 mom. b) och d) Enligt bestämmelserna i 27 § 4 mom. landskapslagen om körkort kan polisman dra in körkortet för viss tid om körkortsinnehavaren gjort sig skyldig till grova eller upprepade regelbrott. Enligt landskapsstyrelsens mening är det, bland de förseelser som kan straffas med ordningsbot, endast vid fortkörningsförseelser som en indragning av körkortet bör kunna komma ifråga. Möjligheten att dra in körkortet enligt 4 mom. d) föreslås därför begränsad. Samtidigt föreslås hänvisningen i b) korrigerad.

Med hänvisning till det anförda föreläggs Landstinget till antagande

Landskapslag
om föreläggande av ordningsbot vid vissa trafikförseelser.

I enlighet med landstingets beslut stadgas:

1 §.

I enlighet med bestämmelserna i denna lag får ordningsbot föreläggas för trafikförseelse.

Vägtrafiklagen för landskapet Åland (27/83) benämnes i denna lag vägtrafiklagen.

2 §.

Ordningsbot kan uppgå till trettio, femtio, etthundra eller etthundrafemtio mark.

3 §.

Gående som bryter mot bestämmelserna i vägtrafiklagen kan föreläggas ordningsbot om trettio mark.

4 §.

Cyklande eller förare av annat motorlöst fordon som bryter mot bestämmelserna i vägtrafiklagen kan föreläggas ordningsbot om femtio mark. Ordningsbot får dock inte föreläggas för brott mot bestämmelserna i 75 § vägtrafiklagen.

5 §.

Förare av motordrivet fordon som bryter mot bestämmelserna i 69 § vägtrafiklagen om skyldighet att förete handlingar kan föreläggas ordningsbot om femtio mark.

6 §.

Uppfyller inte motordrivet fordons konstruktion, släpfordon eller övrig utrustning föreskrivna krav vid användning på väg kan föraren, ägaren eller innehavaren föreläggas ordningsbot om etthundra mark.

Uppfyller inte moped föreskrivna krav kan föraren, ägaren eller innehavaren av mopeden föreläggas ordningsbot om femtio mark.

7 §.

Den som bryter mot bestämmelserna om användning av bilbälte i 61 § vägtrafiklagen kan föreläggas ordningsbot om etthundra mark.

Bryter förare av motorcykel eller moped eller motorcykelpassagerare mot bestämmelserna om användning av skyddshjälm i 62 § vägtrafiklagen kan han föreläggas ordningsbot om etthundra mark.

8 §.

Förare av motordrivet fordon som bryter mot bestämmelserna i 1, 2 eller 3 kap. vägtrafiklagen kan föreläggas ordningsbot om etthundrafemtio mark. Skall ordningsbot föreläggas mopedförare för i 1 mom. nämnd förseelse är beloppet av boten etthundra mark. Vad här sägs gäller även den som bryter mot påbud, förbud, begränsning eller bestämmelse som framgår av trafikmärke eller vägmarkering. Ordningsbot om etthundrafemtio mark kan även föreläggas förare som överskrider hastighetsbegränsning med högst 15 kilometer i timmen.

Ordningsbot får dock inte föreläggas då förare av motordrivet fordon brutit mot

bestämmelserna i 5 §, 6 § 1 mom., 7 §, 16 §, 18 § 1 mom., 20 §, 23-25 §§, 27-31 §§, 37 § eller 39-42 §§ vägtrafiklagen.

Vad i 2 mom. sägs gäller även då förare av motordrivet fordon underlåtit att iaktta trafikljus som visat rött, rött och gult eller blinkande rött ljus eller då föraren brutit mot följande förbud, påbud eller begränsningar som framgår av trafikmärke eller vägmarkering:

- 1) skyldighet att lämna företräde vid möte eller för fordon som färdas på korsande väg,
- 2) skyldighet att stanna fordon före korsning, stoppgräns eller vid tullstation,
- 3) förbud att köra om motordrivet fordon som har flera än två hjul,
- 4) begränsningar rörande fordons eller fordonskombinations högsta tillåtna totalvikt, eller största tillåtna axel- eller boggietryck.

Med avvikelse från vad i 3 mom. sägs kan mopedförare föreläggas ordningsbot om etthundra mark om han underlåtit att iaktta trafikljus som visat rött, rött och gult eller blinkande rött ljus.

9 §.

Den som bryter mot bestämmelserna i 37 § landskapslagen om fordon i landskapet Åland (25/58) om störande eller onödig körning kan föreläggas ordningsbot om etthundra mark.

10 §.

Förare av obesiktigat eller oregistrerat fordon kan föreläggas ordningsbot om etthundra mark.

11 §.

Förare som bryter mot bestämmelserna i 38 § landskapslagen om fordon i landskapet Åland om personbefordran med motordrivet fordon eller om placering av passagerare kan föreläggas ordningsbot om etthundrafemtio mark.

Denna lag träder i kraft den

L a n d s k a p s l a g
angående ändring av vägtrafiklagen för landskapet Åland.

I enlighet med landstingets beslut **fogas** till 79 § vägtrafiklagen den 25 juli 1983 för landskapet Åland (27/83) ett nytt 2 mom. som följer:

79 §.

För trafikförseelse kan föreläggas ordningsbot i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen om föreläggande av ordningsbot vid vissa trafikförseelser (/).

Denna lag träder i kraft den

L a n d s k a p s l a g
angående ändring av 27 § landskapslagen om körkort.

I enlighet med landstingets beslut **ändras** 27 § 4 mom. b) och d) landskapslagen den 11 juni 1973 om körkort (39/73) som följer:

27 §.

4. Polisen kan dra in körkort för viss tid,

b) då innehavaren dömts till straff för brott som avses i 76 § vägtrafiklagen för landskapet Åland (27/83);

d) då innehavaren vid framförande av motorfordon minst tre gånger inom ett år gjort sig skyldig till gärning som är straffbar enligt vägtrafiklagen för landskapet Åland eller med stöd därav utfärdade bestämmelser, med undantag för andra gärningar som bestraffas med ordningsbot än fortkörningsförseelser.

Denna lag träder i kraft den

Mariehamn den 22 augusti 1985.

L a n t r å d

Folke Woivalin

Lagberedningssekreterare

Michael Patrickson.